

Til: Kunnskapsdepartementet
Fra: HLF – Hørselshemmedes landsforbund
Dato: 31. oktober 2014

Utdanning og forskning i spesialpedagogikk – veien videre – rapport fra Ekspertgruppen for spesialpedagogikk 2014

HLF (Hørselshemmedes landsforbund) er en interesseorganisasjon for landets hørselshemmede. 14,5 prosent av befolkningen eller nesten 700 000 nordmenn har en betydelig hørselshemming. Av disse er godt over 3000 barn og unge under 20 år. HLF har 58 000 medlemmer og er den største organisasjonen for funksjonshemmede i Norge.

Om rapporten

Kunnskapsdepartementet inviterer til en bred høring av rapporten fra Ekspertgruppen for spesialpedagogikk. Ekspertgruppen – oppnevnt av Kunnskapsdepartementet høsten 2012 - har gjennomgått de spesialpedagogiske utdanningene i Norge og vurdert hvordan de bør innrettes og dimensjoneres i årene som kommer for at samfunnets behov for spesialpedagogikk skal kunne dekkes. Anbefalingene i rapporten berører skole, barnehage, høyere utdanning og andre spesialpedagogiske fagmiljøer som Statped og PPT, i tillegg til myndighetene. Gruppen foreslår blant annet strengere krav til de spesialpedagogiske utdanningene, hvilke universiteter/høyskoler som skal tilby hvilke utdanninger, og at spesialpedagogikk skal inn i alle lærerutdanninger.

Innledning

HLF ønsker dette arbeidet, og anbefalingene, velkommen. Vi har i mange år satt fokus på behovet for mer kunnskap om elever med ulike utfordringer i skolen. HLF har naturlig nok pekt på gruppen hørselshemmede elever, og da spesielt de med talespråk, og utfordringer de møter i skolen. Hørselshemming er et usynlig handicap, noe det viser seg vanskelig å få forståelse for. For hørselshemmede elever med talespråk er tunghørtpedagogikk en god måte å bli undervist på. HLFs skole i Lier i Buskerud, Briskeby videregående as, underviser etter denne metoden med gode resultater.

Rapportens anbefalinger og generelt om kompetanse på undervisning av hørselshemmede

HLF støtter rapportens hovedfunn: at det må mer spesialpedagogikk inn i grunnskolelærer- og barnehagelærerutdanningene. Forslag som går på organisering av studier/plassering etc går vi ikke noe nærmere inn på, men vi poengterer at det er viktig å bygge opp robuste miljøer der hvor kompetansen finnes og kan videreutvikles.

HLF ønsker videre å rette fokus på det vi mener er en mangel i utdanningen i dag, generell kompetanse på undervisning av alle hørselshemmede. Dette bør inn som en del av grunnskolelærer- og barnehagelærerutdanningen.

Behovet for mer kunnskap på hørselsfeltet kommer også frem i rapporten når det gjelder spesialpedagogiske spesialiseringer (s. 111): «i gjennomgangen av det framtidige spesialpedagogiske kompetansebehovet er det tydelig at det er et udekket behov av spesialpedagoger innenfor de spesialpedagogiske spesialiseringene som logopedi og audiopedagogikk».

Hørselshemmede med talespråk er en gruppe som er voksende, dette fordi de fleste av de som er født døve får tilbud om Cochlea implantat (CI), som gir dem en type hørsel. Skal vi dimensjonere utdanningen for den utviklingen vi ser, en voksende gruppe hørselshemmede med talespråk, må utdanningen ta inn over seg denne virkeligheten som vi står i, og som vil være økende¹.

- **Audiologopedi, kapittel 7.4.1 (s 113)**

På bakgrunn av det vi har skrevet ovenfor er vi glad for forslaget om studiet audiologopedi.

Dette fordi en person med CI vil kunne trenge både audiopedagogisk (hørsel, språk og kommunikasjon) og logopedisk (språk og tale) opplæring og behandling. Vi ser også at høreapparatbrukere vil kunne få stor nytte av dette.

Audiologopedi er foreslått lagt til UIO, Institutt for spesialpedagogikk, som tilbyr begge disse utdanningene. Et audiologopedisk studium vil kunne gjennomføres ved at studentene velger emner fra begge ferdypningene, og spesialisere seg gjennom masteroppgaven. Forslaget innebærer ikke sammenslåing av studiene.

HLF støtter forslaget i kapittel 7.13 (Side 123), med et tillegg: «Ekspertgruppen anbefaler at det opprettes en spesialisering i audiologopedi med tanke på kvalifisering for arbeide med Cochlea Implantat (CI) og at denne legges til Universitetet i Oslo (Institutt for Spesialpedagogikk) som allerede har studier innenfor både audiopedagogikk og logopedi. *HLFs forslag til tillegg:* spesialiseringen bør også gjelde høreapparatbrukere.

Kapittel 7.3 Master i spesialpedagogikk med spesialisering

Det er i dette notat flere ganger vist til at det må mer kunnskap om hørselshemmede barn inn i spesialpedagogikken.

«Ekspertgruppens mandat er primært knyttet til utdanninger i spesialpedagogikk, og vil derfor ha fokus på dette. Behovet for spesialisering vil være begrenset, med unntak av fagområdene spesifikke lærevansker og sosiale og emosjonelle vansker. ... Gruppen mener videre at mastergrad i spesialpedagogikk skal gi spisskompetanse i å avhjelpe og redusere vansker og barrierer som finnes.

Ekspertgruppen foreslår videre (7.3.1) flere spesialiseringer som er aktuelle i et masterprogram.

¹ Rapporten «Utdanning og forskning i spesialpedagogikk», side 86: Registerdata fra Oslo Universitetssykehus (2014) viser at av 305 barn som har fått CI så er det 1% som hovedsakelig bruker tegnspråk som kommunikasjonsform i hjemmet og 5% i barnehage/hos dagmamma/lærer. De øvrige bruker hovedsakelig talespråk med ulik grad av støttetegn (Oslo Universitetssykehus 2014).

HLF støtter spesielt her –Hørsel, språk og kommunikasjon (audiopedagogikk) og –Språk og talevansker (logopedi). En slik spesialisering kan til en viss grad møte behovet for mer kunnskap om hørselshemmede barn.

Kap 8 Forskning. 8.5 Kunnskapshull og kunnskapsbehov

Vi viser til s 137 vedrørende kunnskapshull og kunnskapsbehov og hvor følgende kan leses: «når det gjelder de tradisjonelle fagområder audiopedagogikk, logopedi...og livsløpsperspektivet foregår det relativt lite forskning.. ikke mulig å bygge opp store nasjonale fagmiljøer...forskningen må skje i samarbeide med internasjonale fagmiljø/forskernettverk».

Norge er god på teknikk i forhold til enkeltindividet (CI og høreapparat) i forhold til hørselshemming. Men når det er sagt svikter det på følgende; tilrettelegging (bla akustikk, teknologi), at lærerne vet hvordan de skal bruke teknologien, og hvordan de skal undervise hørselshemmede barn. Poenget er at samspill mellom teknologi og pedagogikk er avgjørende for en optimal undervisningssituasjon.

HLF er derfor klar på at det må mer forskning til om hørsel på de spesialpedagogiske fagområdene, spesielt interessant her er feltforskning. Forholdene må i størst mulig grad legges til rette for å fremme slik forskning, og for at det skal være mulig å gjennomføre med hensyn til tidsbruk og ressurser. Med bedre kunnskap vil man kunne få en bedre habilitering, og undervisning, av hørselshemmede barn.

Om det er spørsmål til vedlagte så vær vennlig å ta kontakt med HLF. Vi ønsker lykke til med dette viktige arbeidet.

Med vennlig hilsen for HLF

Morten Buan

Styreleder HLF

Anders Hegre

Generalsekretær

